

Forslag

til

Lov om afløsning og statens overtagelse af retten til fiskeri med ålegårde og andre særlige rettigheder til fiskeri på søterritoriet.

(Vedtaget af folketinget ved 3. behandling den 14. juni 1956.)*

I.

§ 1.

Den grundejeren tilkommende ret til fiskeri med ålegårde, jfr. § 7 i lov nr. 500 om saltvandsfiskeri af 19. december 1951, såvel som de rettigheder til fiskeri på søterritoriet, der hviler på særlig adkomst, vil være at ophæve eller afløse efter reglerne i denne lov.

Det skal dog have sit forblivende ved de særlige om østersfiskeriet gældende regler og ved bestemmelsen i saltvandsfiskerilovens § 10 angående bortfald af de staten tilhørende bundgarnsstader og sildevoddræststeder.

II.

§ 2.

Til gennemførelse af lovens bestemmelser nedsættes af fiskeriministeren en afløsnings- og taksationskommission på 4 medlemmer. Formanden skal opfylde betingelserne for at kunne beskikkes som dommer. Af de øvrige medlemmer skal et repræsentere ålegårdsejerne eller indehaverne af de særlige fiskerirettigheder, et skal repræsentere de frie fiskere, og endelig skal der vælges et medlem, der repræsenterer de fiskere, der er lejere af ålegårdsrettigheder eller særlige fiskerirettigheder. Sidstnævnte medlem skal dog kun medvirke i kommissionen i de tilfælde, hvor ejeren selv ikke driver fiskeriet.

Fiskeriministeren udpeger endvidere efter de angivne retningslinier en suppleant for formanden og for hver af de øvrige medlem-

mer. Suppleanterne tiltræder kommissionen i et medlems forfald såvel som i tilfælde, hvor et medlem bør vige sit sæde, i hvilken henseende reglerne i retsplejelovens §§ 60, 1. stk., og 62, 1. stk., finder tilsvarende anvendelse.

Formanden træffer afgørelse af, om han selv eller et medlem bør vige sit sæde.

§ 3.

Den i § 2 omhandlede kommission behandler og påkender overensstemmende med de i denne lov indeholdte regler alle spørgsmål, der står i forbindelse med ophævelse eller afløsning af de af denne lov omfattede rettigheder, derunder spørgsmålet om rettighedernes beskaffenhed, omfang og udstrækning samt om vedkommendes adkomster til disse, og fastsætter ved kendelse, om erstatning skal ydes og i bekræftende fald dennes størrelse.

§ 4.

Alle afgørelser af kommissionen træffes med stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed gør formandens stemme udslaget.

Kommissionens afgørelse er endelig. Dog kan spørgsmål om, hvorvidt og i hvilket omfang der tilkommer nogen en ret, for hvis afløsning der tilkommer ham erstatning, om den af kommissionen truffene afgørelse har hjemmel i loven, samt om størrelsen af den af kommissionen udmålte erstatning indbringes for domstolene, ved at sag anlægges af eller mod fiskeriministeriet. Sag mod de private rettighedshavere må være

*) Se tillæg A. sp. 1693; tillæg B. sp. 709 og 753; folketingstidende: fremsættelsen sp. 3071, 1. behandling sp. 3479, 2. behandling sp. 4980, 3. behandling sp. 5189.

anlagt af fiskeriministeriet inden $\frac{1}{2}$ år efter modtagelsen af den i § 15 omhandlede fortegnelse og sag mod fiskeriministeriet inden 8 uger efter den i § 16 omhandlede fremlæggelse af fortegnelsen.

§ 5.

De af kommissionen foretagne forretninger indføres i dertil af fiskeriministeren autoriserede protokoller.

Forhandlingerne bør såvidt muligt foregå mundtligt. De berettigedes påstande samt så meget af de afgivne forklaringer, som af kommissionens formand skønnes fornødent, indføres i protokollen, der ved forhandlingernes slutning underskrives af kommissionens formand.

For afløsnings- og taksationskommissionens forretninger kan fiskeriministeren iøvrigt fastsætte nærmere regler, herunder med hensyn til offentlighedens adgang til at overvære kommissionens møder.

§ 6.

Såfremt rettighedsindehavere eller andre i afløsningen interesserede, der har fremsat krav om erstatning eller om ret til fortsættelse af fiskeriet, udebliver uden oplyst lovligt forfald, kan deres krav afvises af kommissionen. Kommissionen kan indkalde de pågældende til personligt møde for at besvare spørgsmål sigtende til sagens oplysning.

Kommissionen er iøvrigt berettiget til såvel af offentlige myndigheder som af private borgere at fordr meddelt for sagens behandling nødvendige oplysninger.

Enhver er pligtig til efter tilsigelse at give møde og at aflægge vidnesbyrd for kommissionen om, hvad der med hensyn til de i stk. 2 omhandlede oplysninger er ham bekendt. Reglerne i retsplejelovens kapitel 18 finder herved tilsvarende anvendelse.

Med hensyn til fremlæggelse af dokumenter og andre synbare bevismidler gælder retsplejelovens kapitel 28.

§ 7.

Medlemmerne af afløsnings- og taksationskommissionen og kommissionens sekretær oppebærer honorarer, hvis størrelse fastsættes på de årlige finanslove. Der til-

kommer medlemmerne og suppleanterne for disse diæter efter de i henhold til tjenestemandsløven fastsatte regler for statens tjenestemænd samt godtgørelse for rejseomkostninger efter regning. Udgifter til porto, bekendtgørelser m. v. godtgøres ligeledes efter regning.

Kommissionen bemyndiges til at antage den fornødne medhjælp.

§ 8.

Afløsnings- og taksationskommissionen fastsætter, i hvilken rækkefølge der skal foretages afløsning af ålegårdsrettighederne på de enkelte kyststrækninger, og udsteder ved bekendtgørelse 3 gange i statstidende og de stedlige dagblade samt iøvrigt på den måde, kommissionen måtte finde hensigtsmæssig, indkaldelse, hvori alle og enhver, som formener i henhold til denne lov at have krav på erstatning for afløsning af rettigheder — ejendomsret, brugs-, pante- eller afgiftsrettigheder m. v. — med hensyn til fiskeri med ålegårde eller andet særligt fiskeri på søterritoriet udfor en nærmere angivet kyststrækning, samt eventuelle brugere af sådanne rettigheder opfordres til inden 2 måneders forløb fra sidste bekendtgørelse i statstidende for kommissionen at anmelde deres rettigheder og mulige krav på fyldestgørelse af afløsningssummerne.

Kommissionen sender endvidere meddelelse om indkaldelsen til vedkommende sogneråd.

Undladelse af anmeldelse medfører fortabelse af adgangen til erstatning eller til fyldestgørelse af afløsningssummen eller til fortsat at udøve fiskeriet. Dog kan kommissionen i ganske særlige tilfælde optage anmeldelser, der indkommer inden et år efter sidste bekendtgørelse i statstidende, til behandling, når det gøres antageligt, at den manglende rettidige anmeldelse er undskyldelig, og behandlingen af det fremsatte krav ikke kommer i strid med nogens ret i henhold til afsagte kendelser.

§ 9.

Når den i § 8, stk. 1, omhandlede frist er udløbet, fremmes afløsningen. Kommissionen foranlediger udfærdiget fortegnelser over de anmeldte rettigheder og krav.

§ 10.

Med mindst 14 dages varsel vil kommissionen derefter gennem de stedlige dagblade og ved anbefalet brev til den af de pågældende ved anmeldelsen angivne adresse indkalde indehavere af de i henhold til proklamaet anmeldte rettigheder, der berøres af afløsningen, såvel som brugere af fiskeriet til at give møde for kommissionen til varetagelse af deres interesser.

I indkaldelsen vil derhos være at optage en opfordring til de pågældende om ved mødet at fremlægge dokumentation for deres adkomster eller for deres brugsrettigheder samt, forsåvidt de ønsker at gøre krav på erstatning, såvidt muligt alle oplysninger om deres årlige indtægter og udgifter ved fiskeriet i tiden 1950—54.

Forsåvidt fiskeriet er overladt andre til brug, må endvidere angives til hvem og den eventuelle lejes størrelse. Eventuel lejekontrakt må medbringes.

§ 11.

Under taksationsforretningen fastsætter kommissionen ved en begrundet kendelse, fra hvilket tidspunkt rettighederne skal ophøre, om erstatning skal ydes og i bekræftende fald dennes størrelse i overensstemmelse med de i § 12 givne regler.

Kommissionen tager i det enkelte tilfælde stilling til, om en besigtigelse på stedet skønnes fornøden, forinden kendelse afsiges.

Kommissionen træffer endvidere bestemmelse om, i hvilket omfang erstatningen skal udbetales rettighedsejeren, forpagteren eller anden bruger af den faste ejendom, hvortil rettigheden er knyttet, panthaverne eller andre berettigede.

Erstatningsbeløb under 500 kr. udbetales dog til rettighedsindehaverne eller brugerne, medmindre panthaverne udtrykkelig har fremsat krav om udbetaling til sig.

Opnås der under forhandlingerne for kommissionen enighed mellem kommissionen og rettighedsindehaverne om, hvorvidt erstatning skal ydes og i bekræftende fald om dennes størrelse, afsiger kommissionen kendelse i overensstemmelse hermed.

§ 12.

For afløsningen gælder iøvrigt følgende regler:

Den, der den 1. januar 1955 ikke har

udnyttet sin ålegårdsret eller sin særlige fiskerirettighed i de nærmest foregående 10 år enten ved eget brug eller ved overladelse af retten til een eller flere andre bestemte personer, er i almindelighed ikke berettiget til erstatning for rettighedernes afløsning.

Såfremt en ålegårdsret har været udlejet mod vederlag, fastsættes erstatningen i almindelighed til et beløb af $12\frac{1}{2}$ gang den gennemsnitlige årlige leje for årene 1950—54. Oplyses det, at ålegårdsretten udelukkende eller dog væsentligst er udnyttet med sådanne mindre redskaber, der i hidtidig praksis er anerkendt som ålegårde, forhøjes erstatningen indtil 14 gange den årlige leje. Ved afløsning af udlejet fiskeri, der hviler på særlig adkomst, fastsættes erstatningen i almindelighed til 14 gange den årlige leje.

Såfremt den samlede grundskyldpromille i en sognekommune, hvor der findes ålegårdsrettigheder eller særlige fiskerirettigheder, afviger fra den gennemsnitlige grundskyldpromille i landkommunerne, forhøjes, henholdsvis nedsættes, de i stk. 2 omhandlede kapitalisationsfaktorer $12\frac{1}{2}$ og 14 med 0,6 for hver afvigelse på 5% , dog således, at kapitalisationsfaktoren altid afrundes til det nærmeste hele tal.

Forsåvidt den samlede grundskyldpromille i en kommune ligger under 30% eller over 70% , foretages ikke regulering af kapitalisationsfaktoren for den del af afvigelsen fra gennemsnitspromillen, som ligger udover nævnte promille. Er de til en ejendom hørende ålegårdsrettigheder eller særlige fiskerirettigheder beliggende i flere kommuner, udregnes kapitalisationsfaktoren på grundlag af gennemsnittet af grundskyldpromillen i de pågældende kommuner.

Hvis rettigheden er overladt til andre uden vederlag eller for nedsat vederlag og rettighedens indehaver kan antagelig gøre særlige forhold som årsag til vederlagsfriheden eller det nedsatte vederlag, anslås fiskeriets værdi ved sammenligning med andet tilsvarende, udlejet fiskeri.

Oplyses der iøvrigt særlige omstændigheder, der øver indflydelse på rettighedens værdi i handel og vandel, kan erstatningen forhøjes eller nedsættes under hensyn hertil.

Såfremt ålegårdsrettigheder eller særlige fiskerirettigheder ved nærværende lovs

ikrafttræden udnyttes af den fiskeriberettigede selv, anslås fiskeriets værdi under hensyn til andet tilsvarende, udlejet fiskeri.

I de tilfælde, hvor ålegårdsrettigheder eller andre særlige fiskerirettigheder er udlejet mod vederlag i ål eller andre fiskearter, omsættes disse afgifter til penge ved udmåling af erstatning og ved fastsættelse af lejen for den fremtidige udnyttelse af disse rettigheder.

§ 13.

A.

Dersom retten til fiskeri af den berettigede er overladt til en anden uden vederlag, kan kommissionen, når dette i særlige tilfælde skønnes rimeligt, tillægge brugeren ret til at udnytte fiskeriet for hans levetid eller for et kortere åremål, eventuelt mod et ved kendelse fastsat vederlag.

Såfremt fiskeriet var udlejet 1. oktober 1954, skal den nuværende lejer efter afløsningen have ret til at overtage det mod vederlag afløste ålefiskeri for 20 år, dog mindst for livstid. Afgår lejereren ved døden inden udløbet af de 20 år, kan hans arvinger overtage fiskeriet for det resterende åremål.

Såfremt lejereren ikke ønsker at overtage fiskeriet eller senere frasiger sig det med tre måneders varsel til den 1. september, udlejes fiskeriet for den resterende del af perioden ved fiskeriministeriets foranstaltning, dog ikke udover 20 år fra afløsningen at regne.

I tilfælde, hvor den nuværende lejer selv ønsker at fortsætte fiskeriet, fastsættes lejen til et beløb svarende til 90 pct. af det årlige gennemsnit af den i tiden 1950—54 betalte leje.

B.

Ved afløsningen af fiskerirettigheder, der udnyttes af den berettigede selv, har den nuværende ejer ret til fortsat at udnytte rettigheden i 20 år, dog mindst for livstid. I tilfælde af hans død bevarer den med ham samlevende ægtefælle adgangen til at udnytte rettigheden indtil udløbet af fornævnte periode af 20 år, dog mindst for den efterlevende ægtefælles livstid. Endvidere kan kommissionen, når særlige forhold taler herfor, tillade, at eventuelle børn, som gennem længere tid har deltaget

i fiskeriet, får ret til at fortsætte dette i deres levetid. I disse tilfælde udbetales erstatningen ved afløsningen med en nedsettelse, der svarer til 5 pct. rente og rentes rente indtil det tidspunkt, da retten kan påregnes at ophøre.

§ 14.

Ved afløsningen af det fiskeri, hvis udstrækning beror på særlig adkomst, beror indholdet af den ret, der tillægges rettighedshaveren eller brugeren i henhold til § 13, fuldtud på den hidtidige adkomst.

Ved afløsningen af ålegårdsrettigheder, der hviler på bestemmelsen i saltvandsfiskerilovens § 7, fastsætter kommissionen grænserne for og det nærmere indhold af den ret, der skal tilkomme rettighedshaveren eller brugeren under hensyn til det hidtil udøvede ålefiskeri. Kommissionen er ikke herved bundet af de i saltvandsfiskerilovens § 7 givne bestemmelser om ålegårde.

For det i stk. 2 omhandlede fiskeri gælder iøvrigt følgende bestemmelser:

Den berettigede er pligtig til, såfremt han i det pågældende efterår vil udøve sin ret, inden 1. august at have udsat åleredskabets yderste hovedpæl og desuden en af redskabets inderste pæle, der tillige med hovedpælen angiver redskabets hovedretning, og inden 10. september at have udsat rad og garn i fiskedygtig stand. Hovedpælen skal rage mindst 1,2 m over vandet ved daglig vandstand og på toppen være forsynet med et mørkt flag. Beskyttelsen for fiskeriet finder kun sted, medens fangstredskaberne er udsat og ikke længere end til 30. november.

Ligeledes skal den pågældende inden 1. august til fiskerikontrolløren i det pågældende distrikt ved anbefalet brev give anmeldelse om den af ham indtagne redskabsplads med nøjagtig angivelse af pladsets beliggenhed på kysten, den yderste hovedpæls afstand til nærmeste land samt åleredskabets fangstside(r).

Fiskere, der vil sætte åleredskaber ved eller udfor rettighedshaverens rettidigt afmærkede eller indtagne fiskeplads, skal inden 1. september tydeligt afmærke — ved pæl eller bøjle med lyst flag — stedet, hvor de agter at anbringe deres redskaber.

Twistigheder mellem rettighedshavere og fiskere om indholdet og udstrækningen af

den særlige ret og om, hvor fiskere kan sætte eller bruge deres redskaber uden at skade rettighedshaverens fiskeri, samt om andre spørgsmål angående udøvelsen af rettighedshaverens fiskeriret afgøres af ålegårdsnævne og ålegårdsovernævnet i overensstemmelse med de i § 7, stk. 12—19, i lov nr. 500 af 19. december 1951 om saltvandsfiskeri givne bestemmelser.

Når retten til fiskeri med ålegårde er afløst indenfor et givet område, er bestemmelserne i saltvandsfiskerilovens § 7, stk. 1—10, uden anvendelse indenfor området.

§ 15.

Når kommissionen har afsluttet sin gennemgang af de i et amt inden proklamaets udløb anmeldte rettigheder til ålegårdsfiskeri eller anden særlig ret til fiskeri på søterritoriet, udarbejder den en fortegnelse indeholdende en beregning over de tilkendte erstatninger samt over de rettigheder til fortsat fiskeri, som måtte være anerkendt. I fortegnelsen opføres alle de i henhold til kommissionens afgørelse erstatningsberettigede sognevis med angivelse af rettighedens art og beliggenhed (matrikuls-betegnelse). Fortegnelsen indsendes til fiskeriministeriet, der efter foretagen gennemgang tilbagesender den til kommissionen med angivelse af, hvilke spørgsmål ministeriet eventuelt måtte have indbragt for retten, og hvilke ministeriet intet har fundet at indvende imod.

§ 16.

Efter modtagelse af fortegnelserne fra fiskeriministeriet foranstalter kommissionen disse fremlagt til almindeligt eftersyn på et passende sted i vedkommende sogn, hvorom bekendtgørelse vil være at indrykke i statstidende og de stedlige dagblade. I særlige tilfælde kan kommissionen tillige offentliggøre bekendtgørelsen på anden måde, som den måtte finde hensigtsmæssig.

§ 17.

Efter udløbet af den i § 4 fastsatte frist for søgsmål mod fiskeriministeriet tilbagesender kommissionen de pågældende fortegnelser med eventuelt tilhørende dokumenter til fiskeriministeriet, der foranlediger afløsningssummerne udbetalt.

Når kommissionens arbejde er tilendebragt, indsendes kommissionsprotokollen til fiskeriministeriet.

§ 18.

Kommissionen udarbejder endelig en fortegnelse over de i forbindelse med afløsningen indrømmede brugsrettigheder med angivelse af vilkårene for disse til brug for fiskerikontrollen for det pågældende kontrol-distrikt. Fiskerikontrolløren vil herefter have at føre kontrol med, at vilkårene for meddelelse af brugsrettighederne overholdes.

§ 19.

Såfremt gennemsnitsprisen på blankål ved salg fra fiskerne i henhold til de af fiskeriministeriet foretagne årlige statistiske beregninger afviger mere end 15 pct. fra gennemsnitsprisen for det kalenderår, hvori nærværende lov træder i kraft, bemyndiges fiskeriministeren til at træffe bestemmelse om en tilsvarende regulering af de i § 13 omhandlede lejeafgifter.

Fiskeriministeren kan endvidere nedsætte de nævnte lejeafgifter i tilfælde, hvor den nuværende bruger eller eventuelt den efterfølgende lejer ikke ønsker at fortsætte fiskeriet til den af afløsningssummen i henhold til § 13 fastsatte afgift og det ikke skønnes muligt at genudleje fiskeriet til en afgift af denne størrelse.

§ 20.

De i § 13 omhandlede afgifter kan i mangel af rettidig betaling inddrives ved udpantning.

§ 21.

Udbetalingen af erstatningerne sker kontant til den, der ifølge afløsnings- og taksationskommissionens afgørelse er berettiget til at erholde del i disse. Kan udbetalingerne ikke ske inden 3 måneder efter, at den i § 4 omhandlede frist for søgsmål mod fiskeriministeriet er udløbet, tillægges der erstatningsbeløbet renter svarende til 5 pct. p. a. af afløsningssummen fra fristens udløb at regne. De panthaverne tilkommende beløb udbetales kun mod afskrivning på vedkommende pantebreve.

Er et beløb udbetalt en panthaver, rykker efterfølgende panthavere op for et beløb svarende til det udbetalte.

Forsåvidt der efter afløsningen fortsat består en til en ejendom knyttet fiskerirettighed, jfr. reglerne i § 13, sender fiskeriministeriet meddelelse herom til vedkommende tinglysningsdommer til notering på ejendommens blad i tingbogen.

Fra det tidspunkt, da de pågældende fiskerirettigheder er afløst, bortfalder alle skatter af disse rettigheder til stat og kommune, ligesom den tidligere ejer har ret til nedsættelse af ejendomsskyld og grundskyld for den ejendom, hvortil rettigheden har været knyttet, med et beløb, der, forsåvidt rettigheden har været særskilt skyldsæt, svarer til det skyldsatte beløb og, forsåvidt rettigheden ikke har været særskilt skyldsæt, svarer til 70 pct. af erstatningsbeløbet.

§ 22.

For de af kommissionen rekvirerede tingbogsattester, udskrifter m. v. betales intet gebyr eller afgift til statskassen, ligesom de i medfør af denne lov foretagne noteringer og udslettelser af tingbogen foretages uden gebyr til statskassen.

§ 23.

Udgiften ved gennemførelse af nærværende lov afholdes af statskassen og bevilges på de årlige finanslove.

§ 24.

Denne lov gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Arnth-Jensen.

/ J. E. Foged.